

۹۸۷۶۵۴۳۲۱۰

شرح مبسوط بر مثنوی مولوی
(جلد سوم و چهارم از دفتر سوم مثنوی)

تألیف: شمس الدین ربیعی

نشر آبی

۱۳۹۶

سرشناسه : ربیعی، شمس الدین

عنوان قرارداد: مثنوی. شرح

عنوان و نام پدید آورنده : شرح مبسوط بر مثنوی مولوی/تالیف شمس الدین ربیعی.

مشخصات نشر : تهران: نشر آبی، ۱۳۸۹-

مشخصات ظاهری : ج.

شابک

: ۲۰۰۰۰۰ ریال: دوره: ۱-۱-۵۸۴۹-۶۰۰-۹۷۸: ج. ۱-۸-۰۲-۵۸۴۹-۶۰۰-۹۷۸: ۱۵۰۰۰۰ ریال

دفتر اول، ج. ۳-۵: ۵۸۴۹-۶۰۰-۹۷۸: ۵۰۰۰۰۰ ریال: دفتر اول، ج. ۵-۹: ۵۸۴۹-۶۰۰-۹۷۸:

دفتر دوم، ج. ۱ و ۲: ۵۸۴۹-۶۰۰-۹۷۸: دفتر دوم ج. ۳-۴: ۵۸۴۹-۶۰۰-۹۷۸:

دفتر سوم، ج. ۱ و ۲: ۵۸۴۹-۶۰۰-۹۷۸: دفتر سوم، ج. ۳-۴: ۵۸۴۹-۶۰۰-۹۷۸:

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : دفتر اول، ج. ۳-۴ (چاپ اول: ۱۳۸۹) (فیا).

یادداشت : دفتر اول، ج. ۵-۹ (چاپ اول: ۱۳۹۱).

یادداشت : دفتر دوم، ج. ۱-۴ (چاپ اول: ۱۳۹۳) (فیا).

یادداشت : دفتر سوم، ج. ۱-۴ (چاپ اول: ۱۳۹۴) (فیا).

یادداشت : دفتر سوم، ج. ۳-۴ (چاپ اول: ۱۳۹۶) (فیا).

موضوع : مولوی، ملا صدیق محمد، ۶۰۴-۶۷۲ق. مثنوی-نقد و تفسیر-شعر فارسی قرن ۷ ق

رده‌بندی کنگره : ۱۳۸۹ش ۴۳۰۱ PIR

رده‌بندی دیوبی : ۸۶۱/۳۱

شماره کتابشناسی ملی : ۲۱۵۳۷۷۹

نشر آبی

شرح مبسوط بر مثنوی مولوی

جلد سوم و چهارم از دفتر سوم

دکتر شمس‌الدین ربیعی

ویراستار: قاسم مهرزاد صدقیانی

نشر آبی

تهران، خیابان خردمند شمالی، کوچه چهارم شرقی، شماره ۵ تلفن ۸۸۸۴۳۵۲۵

● چاپ اول ۱۳۹۶ ● تیراژ ۳۰۰ نسخه ● چاپ و صحافی: پردیس دانش

ISBN 978-600-5849-13-4

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۴۹-۱۳-۴

ISBN 978 - 600 - 5849 - 01 - 1

شابک دوره ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۴۹-۰۱-۱

۶۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱	قصه خواندن شیخ ضریح مصحف را در رو و بینا شدن وقت قرائت
	صبر کردن آسمان چون دید که داود علیه السلام حلقه‌ها می‌ساخت از سؤال کردن، با این نیت
۳	که صبر از سؤال موجب آبرج باشد
۷	بقیه حکایت نابینا و شاعر
۱۳	صفت بعضی اولیاء که راضی اند به حکام دعا و لایه نکنند که: این حکم را بگردان
۱۵	سؤال کردن بهلول آن درویش را
۲۴	قصه دقوقی و کراماتش
۳۶	بازگشت به قصه دقوقی
۴۴	سیر طلب کردن موسی، خضر علیه السلام را با کمال جوت و قربت
۵۸	بازگشتن به قصه دقوقی
۶۲	نمودن مثال هفت شمع سویی ساحل
۶۴	شدن آن هفت شمع بر مثال یک شمع
۶۸	نمودن آن شمع‌ها در نظر هفت مرد
۶۹	باز شدن آن شمع‌ها هفت درخت
۷۲	کتاب هرم هستی
۷۳	هستی و آستی
۷۵	بحث وجود در کتاب هرم هستی
۷۷	توضیح بیشتر در قواعد آنتولوژی از دیدگاه مرحوم استاد زنده‌یاد دکتر مهدی حائری
۹۳	وحدت وجود عرفانی و وحدت وجود فلسفی
۱۱۳	مخفی بودن آن درختان از چشم خلق
۱۲۴	یک درخت شدن آن هفت درخت

- نطق و تسبیح موجودات ۱۲۶
- هفت مرد شدن آن هفت درخت ۱۲۷
- پیش رفتن دقوقی به امامت ۱۴۶
- وزیدن نفحات الهی و جان گرفتن سالک ۱۴۹
- بحثی مقدماتی درباره طهارت کافر ۱۵۳
- دعا و استجاب آن در قرآن ۱۸۱
- پیش رفتن دقوقی به امامت آن قوم ۱۹۷
- أُمِّیَال نفسانی ۲۰۲
- اقتداء بر دین موم، از پس دقوقی ۲۰۷
- بیان اشارت لایم بر دین است در قیامت از هیئت محاسبه حق و از انبیاء استعانت
و شفاعت خواستن ۲۱۴
- شنیدن دقوقی در میان راه، انسان آن کشتی که غرق خواست شدن ۲۱۸
- تصورات مردم حازم ۲۲۶
- دعا و شفاعت دقوقی در خلاص کشتی ۲۲۸
- انکار کردن آن جماعت، بر دعا و شفاعت دقوقی و پدیدار ایشان و ناپیدا شدن در پرده غیب و به حیران شدن
دقوقی که بر هوا رفتند یا بر زمین؟ ۲۴۶
- (بحثی پیرامون سوره حمد و فاتحه الکتاب، سبع مثانی) ۲۵۱
- باز شرح کردن حکایت آن طالب روزی حلال، بی کسب و رنج در عهد و عهدیه علیه السلام
و مستجاب شدن دعای او ۲۵۷
- (رفتن هر دو خصم، نزد داود پیغامبر علیه السلام) ۲۵۹
- شنیدن داود علیه السلام سخن هر دو خصم و سؤال کردن از مدعی علیه ۲۷۸
- (حکم کردن داود علیه السلام بر گشونده گاو) ۲۸۱
- (تضرع آن شخص از داوری داود علیه السلام) ۲۸۳
- این فارض کیست؟ ۲۸۸
- (در خلوت رفتن داود، تا آنچه حق است پیدا شود) ۲۹۰
- (حکم کردن داود بر صاحب گاو که از سر گاو برخیز و تشنیع صاحب)
(گاو بر داود علیه السلام) ۲۹۱
- (حکم کردن داود بر صاحب گاو که جمله مال خود را به وی ده) ۲۹۳

(عزم کردن داود علیه السلام به خواندن خلق، بدان صحرا که راز)

- (آشکار کند و حجت‌ها همه قطع کند) ۳۰۲
- (گواهی دادن دست و پا و زبان، بر بستِ ظالم هم در دنیا) ۳۰۵
- (دل اندک دلارام، دنیا میند) ۳۱۰
- (برون رفتن خلق، به سوی آن درخت) ۳۱۴
- قصاص فرمودن داود علیه السلام، خونی را، بعد از (الزام حجت بر او) ۳۱۷
- (نگاهی به داستان، داود، طالوت، جالوت) ۳۲۲
- (اینک بیان است) ۳۲۴
- سخنی در پیرامون معنای «سکینه» ۳۳۰
- (در قصاص حیات است) ۳۵۱
- بیان آنکه نفس آدمی به جای آن خونی است که مدعی گاو، گشته بود و آن گاو کشتن عاقل است
- و داود حق است ۳۵۷
- یا شیخ که نایب حق است که با قیاس و با رأی او تواند ظالم را کشتن، توانگر شدن
- به روزی بی کسب و بی حساب ۳۵۷
- جلال الدین معمولاً بجای کلمه علت سبب را بی معلول مسبب را بکار می برد ۳۸۴
- ۱ - قانون علیت در رویناهای جهان هستی جریان دارد ۳۸۴
- ۲ - باید بپذیریم که قانون علیت به پیروی تحرک و تحول دائم جهان ۳۸۶
- و اجزاء آن، مانند فوتون‌های نور ریزش می کند ۳۸۶
- اگر همه موجودات احتیاج به علت دارد و علت بوجود آورنده آنها خداست، پس خدا را که بوجود آورده است؟ ۳۸۷
- ۳ - آیا علت می تواند ضد خود را به عنوان معلول صادر کند؟ ۳۹۱
- آیا سنخیت میان علت و معلول شرط است؟ ۳۹۱
- ۴ - پس از فرض اینکه قانون علیت در جهان هستی حکمفرما است ۳۹۵
- این قانون هم مانند سایر قوانین تحت سیطره الهی در جریان است ۳۹۸
- ۵ - وابستگی کیفیت جریان قانون علیت به موقعیت انسانی ۴۰۲
- ۶ - تا دوم بار زائیده نشوید نمی توانید معنای علیت را کاملاً بفهمید ۴۰۵
- ۷ - آیا علت از نظر هستی و هویت با عظمت تر از معلول خویش است؟ ۴۰۷
- ۸ - آیا کارهای خداوندی از روی علت است؟ ۴۰۷

- ۹- آیا خداوند برای اجرای قوانین در عالم هستی، احتیاجی به احراز قابلیت در آنها دارد؟ ۴۰۹
- ۱۰- آیا جریان علیت در جهان هستی به منزله یک سنت است؟ ۴۱۱
- ۱۱- نگرش در علیت و اعتقاد به آن برای جویندگی راهرو و خود جوینده لزوم دارد ۴۱۲
- ۱۲- آیا رابطه علیت مولود خیال آدمی است؟ ۴۱۳
- (گریختن عیسی علیه السلام، فراز کوه از احمقان) ۴۱۸
- (قوم سبا) ۴۲۸
- قصه اهل سبا و حماقت ایشان و اثر ناکردن نصیحت انبیا در احمقان ۴۳۲
- (شرح آن که در دوربین و آن که تیز و آن برهنه دراز دامن) ۴۳۹
- (صفت ختن اهل سبا و ناشکری ایشان) ۴۴۴
- (آمدن پیغامبران الهی به نصرت اهل سبا) ۴۵۰
- (معجزه خواستن پیامبران الهی) ۴۶۰
- (متهم داشتن قوم انبیاء را) ۴۶۵
- حکایت خرگوشان که خرگوشی را به رسالت پیش پیل فرستادند که بگو که: من رسول ماه آسمانم
- پیش تو که: از این چشمه آب حذر کن بنانه در کتاب کلیله تمام گفته است ۴۶۷
- جواب گفتن انبیاء طعن ایشان را و مثل زدن ایشان را ۴۷۱
- (ذکر و یاد عطّار و سنایی در مثنوی معنوی) ۴۷۶
- (بیان آنکه هر کس را نرسد مثل آوردن، خاصه در کار الهی) ۴۸۹
- (جبر مذموم و ممدوح) ۴۹۳
- (مسأله جبر و اختیار و قضا و قدر) ۵۰۴
- رد شبهه جبر ۵۰۵
- سفسطه جبر ۵۱۰
- اختیار است اختیار است اختیار (اختیار بشر، مخلوق اختیار خالق است) ۵۱۱
- مولوی از دو شاخه اختیار می نالد ۵۱۳
- (کوشش بشر و قضای الهی) ۵۱۵
- (تفسیر جف القلم) ۵۱۶
- قضا و مقضی ۵۱۷
- (جبر و اختیار بر حسب درجات سیر و سلوک و استکمال روحانی) ۵۱۸
- (معیت قیومی خالق با مخلوق) ۵۱۹

- ۵۲۰ (مثل‌ها زدن قوم نوح، به استهزاء در زمان کشتی ساختن)
- ۵۲۱ [(حکایت آن دزد که پرسیدنش که: چه می‌کنی شب در این دیوار؟ گفت: دَهْل می‌زنم)]
- ۵۲۳ (جواب آن مثل که منکران گفتند از رسالت خرگوش پیغام پیل از ماه آسمان)
- ۵۳۲ (معنی حَزْم و مثالِ مردِ حازم)
- ۵۳۸ (وَحَامَتِ کارِ آن مرغِ ترکِ حزمِ کرد از حرص و هوی)
- ۵۴۴ (حکایت نذرکردنِ سگان، هر زمستان که این تابستان چون بیاید خانه سازیم) از بهر زمستان را
- ۵۴۸ (منع کردنِ منکران، انبیا را علیه‌السلام از نصیحت کردن و حجت آوردنِ جبرئانه)
- ۵۵۰ (جوابِ انبیا علیه‌السلام، مر جبرئان را)
- ۵۵۲ (مکرر کردنِ کاف، حجت‌هایِ جبرئانه را)
- ۵۵۳ (باز جوابِ انبیا علیه‌السلام، ایشان را)
- ۵۵۸ (مکرر کردنِ قوم، اِراضِ تَبَرُّیه بر انبیا علیه‌السلام)
- ۵۶۰ (باز جوابِ انبیا علیه‌السلام)
- ۵۶۶ (حکمتِ آفریدنِ دوزخِ آن جهان و زندانِ این جهان تا مَعْبِدِ متکبران باشد که اِثْنا طَوْعاً اوکَرْها)
- (بیان آنکه حق تعالی صورتِ مُلُوک را، به سببِ مسخر کردنِ جباران که مسخرِ حق نباشند ساخته است)
- ۵۷۰ چنانکه موسی علیه‌السلام بابِ صغیرِ انبیا بر
- ۵۷۰ ربضِ قدسِ جهتِ رکوعِ جبارانِ بنی‌اسرائیل وقتِ دراهم که (أَدْخُلُوا الْبَابَ سُجْداً وَ قُولُوا حُطَّةً)
- ۵۷۴ (قصهٔ عشقِ صوفی بر سفرهٔ تهی)
- (مخصوص بودنِ یعقوب علیه‌السلام به چشیدنِ جامِ حق از زری یوسف) (بر کشیدنِ بویِ حق)
- ۵۷۸ از بویِ یوسف و جرمانِ برادران و غیزهْم ازین هر دو)
- ۵۸۶ (حکایتِ امیر و غلامش که نماز باره بود و اُنسِ عظیم داشت) (در نماز و مناجات با حق)
- ۵۹۲ (توسید شدنِ انبیا از قبول و پذیراییِ منکران) (قَوْلُهُ حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ)
- ۵۹۴ (داستان حلِ مشکلِ مثنوی بوسیلهٔ احضار ارواح)
- ۵۹۸ (بیانِ آنکه ایمانِ مقلد، خوف است و رجا)
- ۶۰۱ (بیانِ آنکه رسولِ علیه‌السلام فرمود: اَنْ لِّلّٰهٖ تَعَالٰی اَوْلٰیاءُ اَخْفِیاءُ)
- ۶۰۳ (حکایتِ مُنْدیل در تنورِ پُرِ آتش انداختنِ اَنَسِ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ) (و ناسوختن)